

حرکت

شماره ۱۹ - ص ص : ۷۹ - ۶۳

تاریخ دریافت : ۸۲/۱۲/۱۳

تاریخ تصویب : ۸۳/۰۲/۱۶

بررسی وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در مقایسه با استانداردهای اروپایی

علیرضا الهی^۱ - زهرا پورآقایی اردکانی

کارشناس ارشد تربیت بدنی دانشگاه تهران - دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه همدان

چکیده

استادیوم‌های فوتبال، زیرساخت‌های اصلی این رشته ورزشی پرتعداد در جامعه بشمار می‌رود. رعایت استانداردهای لازم در این استادیوم‌ها، از جنبه‌های مختلفی نظیر ایمنی، بالا بردن کیفیت مسابقات، جلب تماشاگر بیشتر به ورزشگاه، دریافت مجوز میزبانی مسابقات فوتبال در سطوح بین‌المللی و غیره، حائز اهمیت است. در این تحقیق وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور با معیارهای اروپایی مقایسه شده است. این معیارها در ۷ حیطه جداگانه نظیر امکانات و تسهیلات مناسب برای تماشاگران عادی، تماشاگران ویژه، خبرنگاران و رسانه‌های گروهی، بازیکنان، مربیان، داوران و غیره دسته‌بندی شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از دو روش آمار استنباطی (آزمون غیرپارامتریک یومان وایت نی) و آمار توصیفی (میانگین و نمودار درصد فراوانی) استفاده شد. نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد اکثر استادیوم‌های کشور در حیطه‌های هفتگانه از وضعیت خوبی برخوردار نیستند. از این رو با توجه به اهمیت وجود استانداردهای لازم در استادیوم‌های فوتبال، لزوم ایجاد یک برنامه‌ریزی جامع و راهبردی برای استادیوم‌های فوتبال کشور پیشنهاد می‌شود.

واژه‌های کلیدی

استادیوم، فوتبال، استاندارد

مقدمه

ورزش و فعالیت بدنی به عنوان نمودی اجتماعی باید همگام با تغییرات و تحولات تدریجی توسعه یابد. یک جنبه مهم در ارتقای سطح کمی و کیفی عملکردهای ورزشی، وجود امکانات و زیرساخت‌های ورزشی مناسب و توسعه یافته است. در کشور ما به موازات فزونی علاقه عموم بویژه نوجوانان و جوانان به ورزش و تربیت بدنی در سال‌های اخیر، تمایل و رغبت سرمایه‌گذاران اعم از بخش خصوصی و دولتی نیز در بخش‌های مختلف ورزش افزایش یافته است (۴). اماکن و فضاهای ورزشی نیز از این مقوله جدا نبوده و سالانه میلیاردها ریال صرف ساخت اماکن ورزشی جدید یا تجهیز اماکن ورزشی قدیمی می‌شود (۲). اما به نظر می‌رسد مسئله‌ای که کمتر مورد توجه قرار گرفته، وجود فرایند کنترل و متعاقب آن رعایت استانداردهای معین^۱ در مورد اماکن و فضاهای ورزشی است. به طور عام پس از هرگونه سرمایه‌گذاری، وجود فرایند کنترل لازم و ضروری است. تعیین استانداردها یا الگوهای مطلوب، یکی از مهم‌ترین مراحل فرایند کنترل بشمار می‌رود. چراکه مبنای مقایسه بین آنچه هست با آنچه باید باشد، همین استانداردها هستند (۱).

استانداردها براساس نحوه به دست آمدنشان در ۴ گروه استانداردهای تاریخی^۲، استانداردهای مهندسی^۳، استانداردهای نظری^۴ و استانداردهای تطبیقی یا خارجی^۵ طبقه‌بندی شده‌اند.

امروزه به گواه شواهد موجود، فوتبال پرطرفدارترین و محبوب‌ترین ورزش در پهنه بین‌المللی است. تا آنجا که بسیاری از کشورهای پنج‌قاره، آن را در ردیف ورزش ملی خود محسوب می‌دارند. در کشور ما نیز فوتبال رایج‌ترین و پرطرفدارترین ورزش است و در مقایسه با تمامی رشته‌ها، بیشترین تعداد ورزشکار را به خود اختصاص داده است.

در دهه‌های اخیر، خیل عظیم ورزشکارانی که به رشته فوتبال روی آورده‌اند، ظرفیتی بسیار

1- Certain standards

2- Historical standards

3- Engineered standards

4- Subjective standards

5- External standards

قابل توجه برای حضور جدی و برتر فوتبال کشورمان در سطح قاره‌ای و فراقاره‌ای فراهم آورده است. این در حالی است که به زیرساخت‌های اصلی این رشته پرتعداد، نظیر استادیوم‌های ورزشی کمتر عنایت شده و متعاقب آن رعایت استانداردها در ساخت و تجهیز استادیوم‌ها نیز کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

استانداردهای استادیوم‌های فوتبال از جنبه‌های مختلفی نظیر استانداردهای رفاهی، بهداشتی، امنیتی و... اهمیت دارند. ایجاد استانداردها و معرفی آن‌ها به استادیوم‌های ورزشی، معمولاً توسط سازمان‌های متولی مسابقات، نظیر فدراسیون‌های جهانی، قاره‌ای و کشوری و سازمان‌های برگزارکننده لیگ‌های فوتبال انجام می‌شود. برای نمونه، اتحادیه فوتبال اروپا (یوفا)^۱ استانداردهایی را برای استادیوم‌های فوتبال که میزبان مسابقات فوتبال جام یوفا هستند، تعیین کرده است. این اتحادیه اهداف خود را از برقراری این استانداردها به صورت زیر عنوان می‌کند:

۱- اطمینان از اینکه تماشاگران در محیطی ایمن و سالم بتوانند به تماشای مسابقات بپردازند.

۲- اطمینان از اینکه خبرنگاران روزنامه‌ها بتوانند در شرایطی با کیفیت مناسب از بازی‌ها گزارش تهیه کنند.

۳- اطمینان از اینکه بازیکنان بتوانند در شرایط مناسب زمین مسابقه توانایی‌های فنی خود را به نمایش بگذارند.

۴- اطمینان از اینکه کلیه تیم‌های شرکت‌کننده در مسابقات در حداقل شرایط برابر و مساوی به مسابقه بپردازند (۹).

استانداردهای تعیین شده توسط اتحادیه فوتبال اروپا در هفت حیطه جداگانه طبقه‌بندی شده‌اند که ویژگی‌های تسهیلاتی برای تماشاگران، بازیکنان، داوران و امکانات امنیتی و کمک‌های اولیه از آن جمله‌اند.

در کشور ما، وقوع حوادثی نظیر حادثه ناگوار استادیوم شهید متقی ساری، ضرورت رعایت

استانداردهای موجود در استادیوم‌های فوتبال به خصوص در ویژگی‌های فیزیکی و ایمنی را نمایان می‌سازد. در سال ۱۹۸۹ در انگلستان به علت درگیری تماشاگران انگلیسی در استادیوم هیلز برو^۱، ۹۶ کشته و صدها نفر مجروح شدند. در این مورد فردی به نام تیلور^۲ از طرف دولت انگلیس به عنوان سرپرست گروه تحقیق در این حادثه معرفی شد. وی پس از بررسی‌های فراوان و ریشه‌یابی مشکلات به وجود آمده، وضعیت ضعیف استادیوم‌های فوتبال را مهم‌ترین عامل در به وجود آمدن آن فاجعه دانست. در همان سال هفت توصیه مهم و کاربردی به کلیه استادیوم‌های فوتبال این کشور ابلاغ کرد که مهم‌ترین آن‌ها عبارت بودند از:

۱- بررسی مجدد ایمنی استادیوم‌ها.

۲- نصب دستگاه تک‌گذر در بخش ورودی تماشاگران به استادیوم‌ها

۳- ایجاد مکان‌های ویژه کمک‌های اولیه در استادیوم‌ها (۷).

شایان ذکر است که عدم رعایت معیارهای تسهیلاتی و امنیتی مطلوب می‌تواند موجب ایجاد ناامنی در استادیوم‌ها شود. برای نمونه می‌توان از استادیوم‌های فوتبال در کشور انگلستان نام برد که در چند دهه پیش، از وضعیت بسیار نامطلوبی برخوردار بودند و همین مسئله یکی از عوامل مهم ایجاد ناامنی در استادیوم‌های فوتبال این کشور بشمار می‌رفت. اما پس از تحقیقات گسترده و دخالت دولت انگلیس در مورد استادیوم سازی و همچنین بازسازی استادیوم‌ها، وضعیت استادیوم‌های فوتبال این کشور یکباره دگرگون شد تا جایی که امروزه انگلیسی‌ها بهترین استادیوم‌ها و همچنین بهترین تماشاگران فوتبال را دارا هستند (۷).

بررسی وضعیت موجود استادیوم‌های فوتبال کشور و مقایسه آن با استانداردهای معین با الگوهای مطلوب می‌تواند مرجعی برای ارائه ضعف‌ها و قوت‌های این استادیوم‌ها باشد و به عنوان راهنمایی فراروی برنامه‌ریزان اماکن ورزشی در دستگاه‌های مختلف اجرایی قرار گیرد و ضرورت برنامه‌ریزی مناسب برای استادیوم‌های فوتبال کشور را نمایان سازد.

روش تحقیق

این تحقیق از نوع توصیفی مقایسه‌ای است که در آن وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور با استانداردهای تعیین شده از طرف یوفا مقایسه شده است. این استانداردها دارای هفت حیطه جداگانه به شرح زیرند:

- ۱- امکانات و تسهیلات مناسب برای تماشاگران عادی
- ۲- امکانات و تسهیلات مناسب برای تماشاگران ویژه
- ۳- امکانات و ویژگی‌های زمین مسابقه
- ۴- امکانات مناسب برای داوران، مربیان، بازیکنان و مدیران برگزاری مسابقات
- ۵- امکانات و تسهیلات پزشکی و کمک‌های اولیه
- ۶- امکانات و تسهیلات مناسب برای خبرنگاران و رسانه‌های گروهی
- ۷- امکانات و ویژگی‌های امنیتی

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه استادیوم‌های فوتبال کشور است و استادیوم‌های فوتبالی که مسابقات لیگ حرفه‌ای و جام آزادگان در آن‌ها برگزار می‌شود، به‌عنوان نمونه آماری در این تحقیق انتخاب شدند. تعداد نمونه آماری تحقیق حاضر ۱۷ استادیوم فوتبال است که در استان‌های مختلف کشور قرار گرفته‌اند.

ابزار و چگونگی جمع‌آوری داده‌ها

ابزار جمع‌آوری داده‌ها در این تحقیق پرسشنامه (بلی - خیر) ۴۸ سؤالی است که براساس استانداردهای تعیین شده از طرف یوفا تنظیم و داده‌های مورد نیاز به روش مشاهده‌ای جمع‌آوری شده است.

روش آماری

در این تحقیق یافته‌ها در دو بخش استنباطی و توصیفی مورد تحلیل قرار گرفتند. در بخش

آمار استنباطی از آزمون غیرپارامتریک «یومان وایت نی»^۱ بهره برده شد و در بخش آمار توصیفی ابتدا عمل کیفی کردن داده‌ها انجام شد. سپس وضعیت استادیوم‌ها در پنج رده عالی، خوب، متوسط، ضعیف، و بسیار ضعیف قرار گرفت و در پایان با استفاده از روش نمودارهای درصد فراوانی ارائه شد.

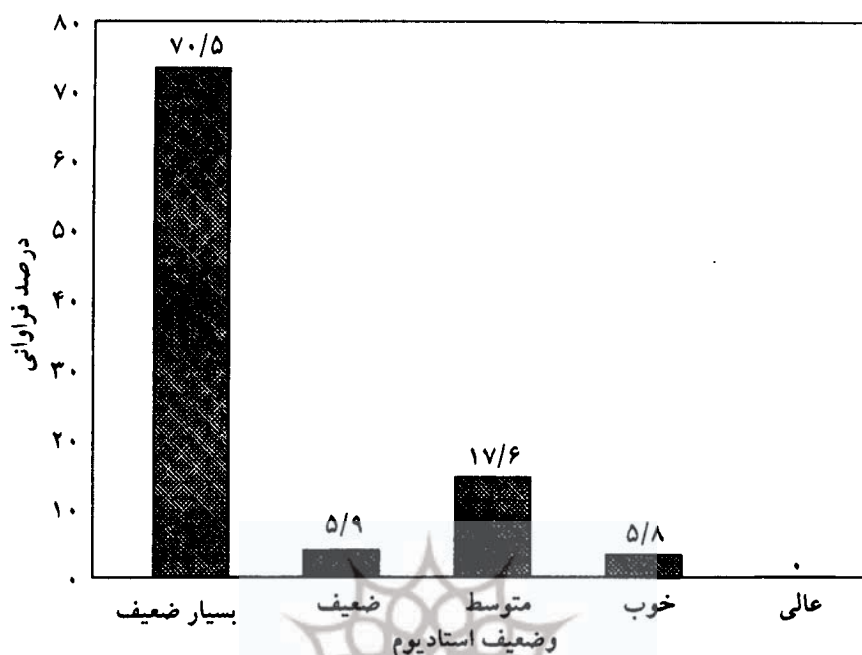
نتایج و یافته‌های تحقیق

باتوجه به اینکه هدف از تحقیق حاضر ارائه اطلاعات در زمینه وضعیت موجود استادیوم‌هاست و اینکه در هیچ یک از حیطه‌های هفتگانه رابطه معنی داری بین وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور با استانداردهای به دست نیامد، به همین دلیل در این مقاله صرفاً به ارائه آمار توصیفی این تحقیق پرداخته شده است.

۱- وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطه امکانات و تسهیلات مناسب برای تماشاگران

عادی

در این حیطه معیارهایی از قبیل ظرفیت مناسب استادیوم‌ها، امکانات رفاهی (بوفه، پارکینگ و...)، بهداشتی و تسهیلات اطلاع‌رسانی به تماشاگران مورد بررسی قرار گرفت. نمودار آگویای وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در این حیطه است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود ۷۰/۵ درصد استادیوم‌های کشور از وضعیت بسیار ضعیف برخوردارند. فقط ۵/۸ درصد از آن‌ها وضعیت خوبی دارند و هیچ یک از استادیوم‌ها در سطح عالی نیستند.

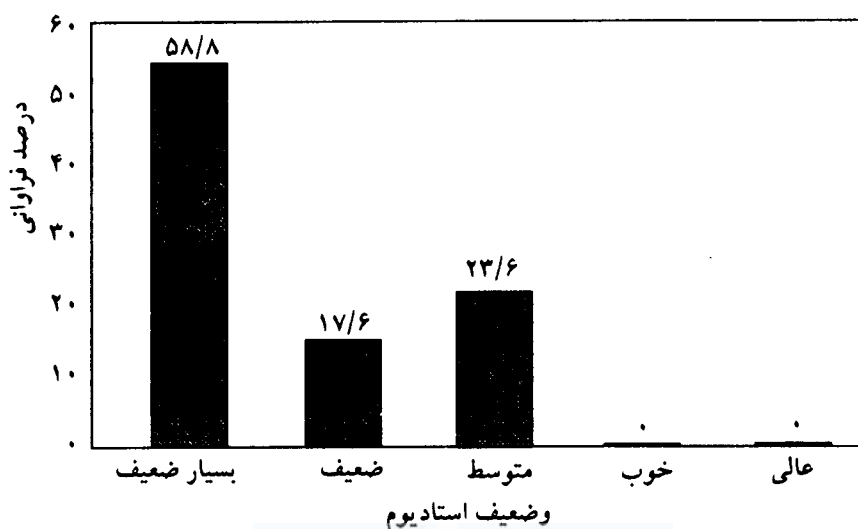

نمودار ۱ - وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطة امکانات و تسهیلات مناسب برای تماشاگران عادی

۲- وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطة امکانات و تسهیلات مناسب برای تماشاگران

ویژه

در این حیطة، معیارها و امکانات مناسب برای معلولان و تماشاگران تیم میهمان و مسئولین، بررسی شد. نمودار ۲ گویای وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در این حیطة است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود ۵۸/۸ درصد استادیوم‌های مورد مطالعه در حد بسیار ضعیف قرار دارند. نکته قابل توجه اینکه هیچ درصدی از استادیوم‌ها در وضعیت‌های خوب و عالی قرار نداشتند.

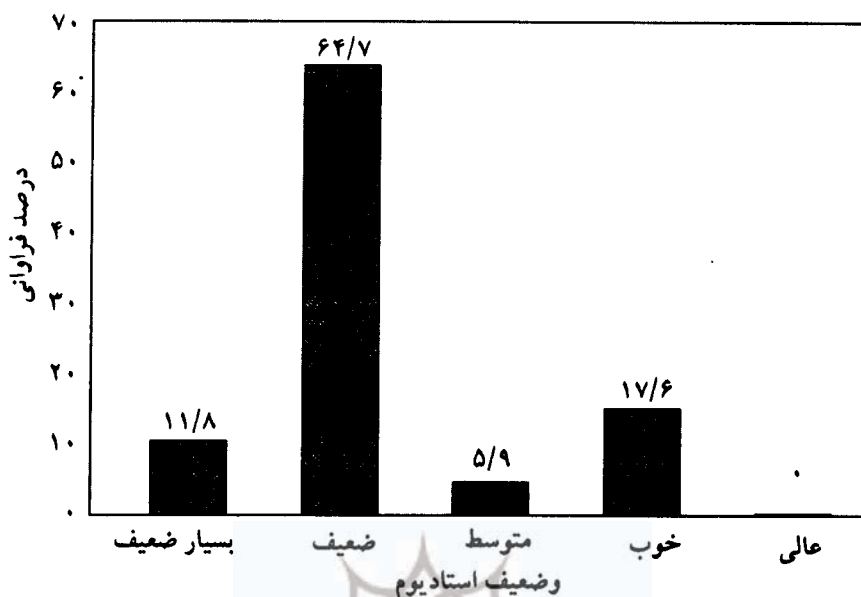
نمودار ۲ - وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطة امکانات و تسهیلات مناسب برای

تماشاگران ویژه

۳- وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطة امکانات ویژگی‌های زمین مسابقه

در این حیطة، معیارها و ویژگی‌هایی از قبیل دارا بودن زمین مسابقه در ابعاد قانونی، زمین چمن مناسب با ویژگی‌های زیرساختی مناسب و امکانات نور و روشنایی کافی ورزشگاه ارزیابی شد. نمودار ۳ نشان دهنده وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در این حیطة است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، ۱۱/۸ درصد استادیوم‌ها از وضعیت بسیار ضعیفی برخوردارند. ۶۴/۷ درصد دارای وضعیت ضعیف و هیچ‌یک از آنها دارای وضعیت عالی نیستند.

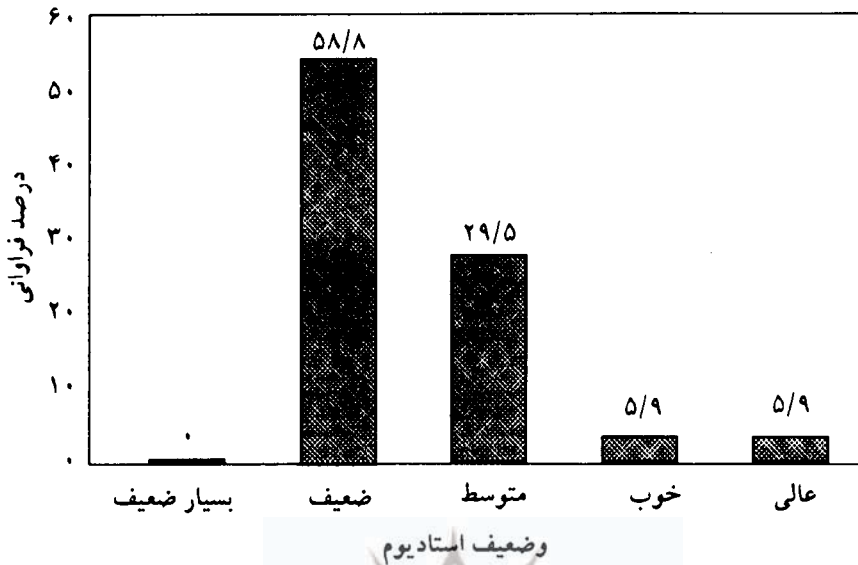

نمودار ۳- وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطة امکانات و ویژگی‌های زمین مسابقه

۴- وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطة امکانات مناسب برای داوران، مربیان، بازیکنان

و مدیران برگزاری مسابقات

در این حیطة، امکانات مناسب از قبیل اماکن مورد نیاز برای داوران، مربیان، بازیکنان و مدیران برگزاری مسابقات شامل رختکن‌ها و تجهیزات مناسب در آن‌ها، اتاق‌های مخصوص مدیریت برگزاری مسابقات و تجهیزات مناسب برای آن و محل ویژه گرم کردن بازیکنان بررسی و ارزیابی شد. نمودار ۴ نشان دهنده وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در این حیطة است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، ۵۸/۸ درصد استادیوم‌ها در وضعیت ضعیف، ۲۹/۵ درصد در وضعیت متوسط، ۵/۹ درصد در وضعیت خوب و ۵/۹ درصد نیز در وضعیت عالی قرار دارند.

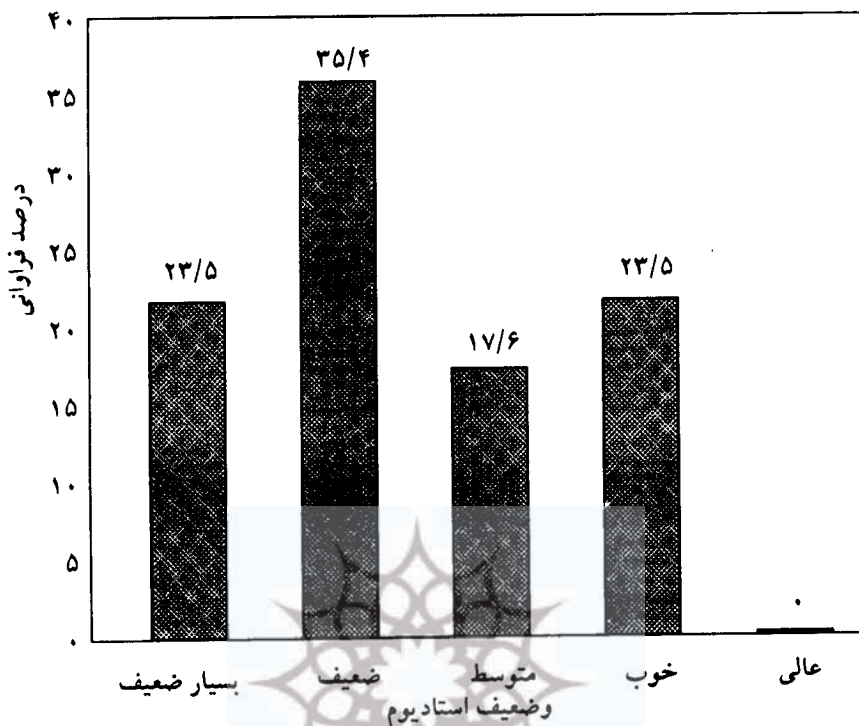
نمودار ۴ - وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطة امکانات و تسهیلات مناسب

برای داوران، مربیان، بازیکنان و مدیران برگزاری مسابقات

۵- وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطة امکانات و تسهیلات پزشکی و کمک‌های اولیه

مناسب

در این حیطة امکانات پزشکی و کمک‌های اولیه مورد نیاز استادیوم‌ها برای افراد مختلف از قبیل تماشاگران، بازیکنان و نیز امکانات لازم برای کنترل حریق و کنترل مصرف مواد نیروزا توسط ورزشکاران مورد بررسی قرار گرفت. نمودار ۵ نشان دهنده وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در این حیطة است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، ۲۳/۵ درصد استادیوم‌ها در وضعیت بسیار ضعیف، ۳۵/۴ درصد در وضعیت ضعیف، ۱۷/۶ درصد در وضعیت متوسط، ۲۳/۵ درصد در وضعیت خوب و هیچکدام از استادیوم‌های مورد مطالعه در وضعیت عالی قرار ندارند.

نمودار ۵ - وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطه امکانات و تسهیلات پزشکی و

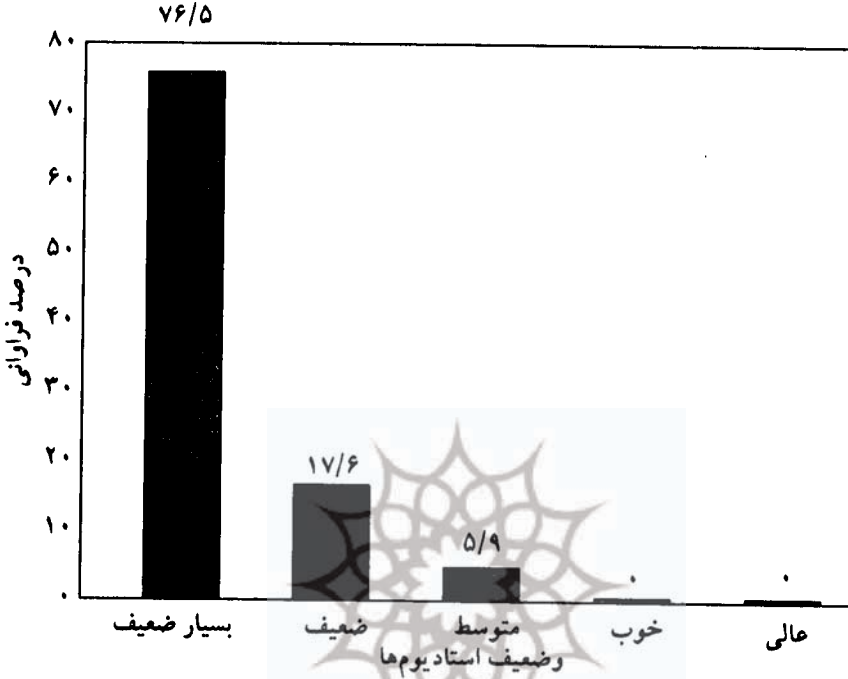
کمک‌های اولیه مناسب
 پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۶- وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطه امکانات و تسهیلات مناسب برای خبرنگاران و

رسانه‌های گروهی

در این حیطه امکانات و تسهیلات ویژه برای خبرنگاران و رسانه‌های گروهی کشور از قبیل محل‌های ویژه تخلیه و نگهداری تجهیزات، مکان‌های مناسب برای مخابره، محل‌های ثابت نصب دوربین‌های تلویزیونی با تسهیلات کافی و همچنین سرویس‌های بهداشتی و رفاهی ویژه خبرنگاران مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت. نمودار ۶ گویای وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در این حیطه است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، ۱۷/۶ درصد ورزشگاه‌ها از وضعیت بسیار ضعیفی برخوردارند. ۱۷/۶ درصد و ۵/۹ درصد استادیوم‌ها به ترتیب در وضعیت

ضعیف و متوسط قرار دارند. همچنین مشاهده می شود وضعیت های خوب و عالی هیچ سهمی را به خود اختصاص نداده اند.

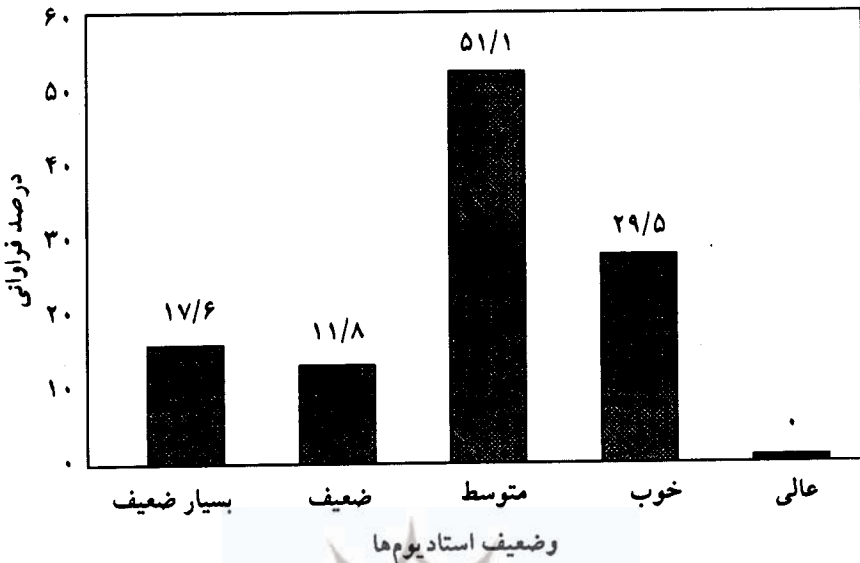

نمودار ۶ - وضعیت استادیوم های فوتبال کشور در حیطة امکانات و تسهیلات مناسب برای

پژوهشگران ورزشگاه های گروهی
رتال جامع علوم انسانی

۷- وضعیت استادیوم های فوتبال کشور در حیطة ویژگی های امنیتی

در این حیطة، ویژگی هایی از قبیل وجود مکان مناسب برای تفتیش بدنی تماشاگران در بدو ورود به ورزشگاه ها، سرپوشیده بودن محل عبور بازیکنان و داوران از رختکن ها به زمین مسابقه و وجود محل های ویژه نصب دوربین مخفی در ورزشگاه ها، بررسی و ارزیابی شد. نمودار ۷ گویای وضعیت استادیوم های کشور در این حیطة می باشد. همان طور که ملاحظه می شود، ۵/۱ درصد استادیوم ها در این حیطة از وضعیت متوسط، ۲۹/۵ درصد نیز از وضعیت خوبی برخوردارند ولی هیچ یک از استادیوم های مورد مطالعه در وضعیت عالی قرار نگرفته اند.

نمودار ۷ - وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطه ویژگی‌های امنیتی استادیوم‌ها

بحث و نتیجه‌گیری

قبل از اینکه به بحث در مورد نتایج تحقیق پرداخته شود باید به یک نکته اساسی اشاره کرد که در مقایسه وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور با معیارهای تعیین شده از طرف یوفا، حداکثر توان استادیوم‌های فوتبال کشور با حداقل توان استادیوم‌های اروپا در نظر گرفته شده است. به عبارت دیگر سقف توانمندی‌های استادیوم‌های فوتبال کشور با کف ویژگی‌های استادیوم‌های اروپایی مقایسه شده‌اند که با وضعیت موجود آنها، چه بسا وضعیت موجود بسیاری از استادیوم‌های اروپایی از سطح استانداردهای یوفا نیز فراتر است.

نتایج تحقیق نشان می‌دهد استادیوم‌های فوتبال کشور در اکثر حیطه‌های مورد بررسی از وضعیت مطلوبی برخوردار نیستند. وضعیت بسیار ضعیف اکثر استادیوم‌های فوتبال کشور در حیطه امکانات برای تماشاگران عادی و همچنین تماشاگران ویژه، بیانگر عدم توجه کافی به تماشاگران ورزش کشور است. این در حالی است که به کرات گفته شده تماشاگران سرمایه‌های اصلی ورزش کشورند. لیکن روشن است که در صورت بهبود وضعیت استادیوم‌ها در این حیطه، میل و رغبت هواداران فوتبال برای حضور در ورزشگاه‌ها نیز روز به روز بیشتر خواهد

شد و این مسئله موجب می شود که درآمد حاصل از فروش بلیت مسابقات نیز افزایش یابد. وضعیت نامطلوب امکانات و ویژگی های زمین چمن مسابقه نیز آثار نامطلوبی را به دنبال خواهد داشت که یکی از مهم ترین آن ها، ایجاد صدمات جسمانی بر بازیکنان فوتبال است که در برخی موارد جبران ناپذیر خواهد بود (۵). از جنبه دیگر، کیفیت پایین زمین چمن مسابقه بر کیفیت مسابقات فوتبال اثر سویی دارد. به نظر می رسد با توجه به وجود ارتباط مستقیمی که بین افزایش کیفیت مسابقات و جذب منابع مالی بیشتر (تبلیغات، حامیان مالی و...) وجود دارد، این مقوله باید مورد توجه ویژه قرار گیرد.

در حیطه امکانات مناسب برای داوران، مربیان و مدیران برگزاری مسابقات نیز وضعیت اکثر استادیوم های کشور بسیار ضعیف است که لزوم ایجاد اماکن و فضاهای مورد نیاز این اقشار در ورزشگاه ها به صورت جداگانه، لازم و ضروری است.

در حیطه ویژگی های امنیتی استادیوم های فوتبال، مشاهده می شود بیش از نیمی از آن ها از وضعیت متوسطی برخوردارند. لیکن با توجه به اهمیت زیاد وجود امنیت در استادیوم ها و وجود پدیده ویرانگری^۱ در بین بعضی تماشاگران، تلاش در جهت بهبود هرچه بیشتر ویژگی های امنیتی استادیوم ها پیشنهاد می شود. هرچند موارد دیگری نظیر کمبود امکانات رفاهی مناسب نیز بر پدیده ویرانگری تأثیر دارند که باید به آن ها نیز توجه ویژه ای مبذول داشت.

باتوجه به وضعیت ضعیف استادیوم های فوتبال کشور در اکثر حیطه های مورد بررسی این تحقیق، پیشنهاد می شود در ساخت استادیوم های جدید، استانداردهای ویژه آن ها رعایت شود. این استانداردها می توانند با بهره گیری از تجارب کشورهای دیگر و باتوجه به عوامل و شرایط اجتماعی و جغرافیایی کشور، توسط فدراسیون فوتبال هنجاریابی شده و سپس ارائه گردند. اما ذکر این نکته ضرورت دارد که ساخت استادیوم های ورزشی به سرمایه های بسیار کلان نیاز دارد و بسیاری از باشگاه ها نمی توانند هزینه ساخت استادیوم های اختصاصی را تقبل کنند. از این رو در کشورهای مختلف هزینه اصلی ساخت و نگهداری استادیوم های بزرگ

معمولاً بر عهده دولت است.

در یک نظرسنجی ملی، ویلیامز^۱ نشان داد تماشاگران نیز علاقه زیادی به دخالت دولت در ساخت و ساز استادیوم‌های فوتبال دارند. ۸۰ درصد تماشاگران ۴۳ باشگاه لیگ‌های انگلستان معتقد بودند که استادیوم‌های فوتبال باید به صورت مشارکتی بین دولت، باشگاه‌ها و شرکت‌های تجاری ساخته شوند (۸). به نظر می‌رسد علت تمایل تماشاگران برای ورود دولت در بخش ساخت و ساز استادیوم‌های فوتبال، رشد و توسعه وضعیت رفاهی، بهداشتی و ایمنی استادیوم‌ها در سال‌های دهه ۱۹۹۰ و اوایل ۲۰۰۰ است که این توسعه مدیون دخالت دولت در امور ساخت و نگهداری استادیوم‌ها در این سال‌ها بود (۱۰). همچنین باتوجه به اینکه هزینه ساخت استادیوم‌های بزرگ بسیار سنگین است، بنابراین یکی از راه‌های تعدیل این هزینه‌های سنگین، بازسازی استادیوم‌های قدیمی و ایجاد استانداردهای مورد نیاز در آنهاست.

برای نمونه استادیوم مشهور سن سیرو آت میلان^۲ در سال ۱۹۲۶ ساخته شد. ولی تاکنون دو بار در سال‌های ۱۹۵۵ و ۱۹۹۰ به طور کامل بازسازی شده است. یا استادیوم کم نو بارسلونا^۳ در سال ۱۹۵۶ افتتاح شد و در سال‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۴ دو بار بازسازی شد و در حال حاضر دارای ظرفیت ۹۸ هزار نفر تماشاگر است (۷).

در کشورهای مختلف مرسوم است که هزینه ساخت استادیوم‌های گول‌پیکر و یا بازسازی آن‌ها معمولاً با تسهیلات دولتی انجام شود. دولت می‌تواند با شرکت مستقیم در استادیوم‌سازی، کمک شایانی به توسعه زیرساخت‌ها و اماکن ورزشی در رشته فوتبال داشته باشد. یا اینکه به طور غیرمستقیم و با پرداخت وام‌های بلندمدت، باشگاه‌های فوتبال را به استادیوم‌سازی ترغیب کند. در انگلستان، طی ۱۰ سال گذشته بیش از یک میلیارد دلار در زمینه استادیوم‌سازی سرمایه‌گذاری شده که درصد بیشتر آن با تسهیلات دولتی صورت گرفته است (۱۰).

به طور کلی باتوجه به وضعیت موجود استادیوم‌های کشور و مشکلات عدیده‌ای که در این

حیطه وجود دارد، این بخش به برنامه‌ریزی جامع و درازمدت نیاز دارد. از این‌رو پیشنهاد می‌شود این موضوع مهم در بخش کلان در مجلس شورای اسلامی و همچنین دولت محترم مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد تا با استفاده از تجارب کشورهای پیشرفته در این مورد قدم‌های مؤثری برداشته شود.

منابع و مآخذ

- ۱- الوانی، سید مهدی. "مدیریت عمومی"، تهران: نشر نی، چاپ هفدهم، ۱۳۸۲، ۱۲۷-۱۲۵.
- ۲- حسن زاده، محمدتقی. جعفری، حسین. "مشخصات و موازین فنی فضا‌های ورزشی"، تهران: اداره کل تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۷۸.
- ۳- جباری، غلامرضا و دیگران. "بررسی سبک رهبری توانایی‌ها و نحوه عملکرد مربیان فوتبال باشگاه‌های دسته اول و دوم کشور". نشریه حرکت، پاییز ۱۳۷۹، شماره ششم، صص: ۱۲۰-۱۰۳.
- ۴- سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران، "راهنمای جامع ورزش"، بانک اطلاعات اماکن و مشاغل ورزشی، چاپ اول، تهران: ۱۳۷۸.
- ۵- سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران، "سند راهبردی تربیت بدنی و ورزش کشور"، مطالعات تفصیلی مولفه استاندارد و ارزیابی در ورزش، مرور اول، فروردین ۱۳۸۲.
- 6- Japan League Association. "J. League Guide 2002", fist edition 2003, www.j-league.or.jp.
- 7- The Stadium: "The Guide to the Football Stadiums in Europe", www.Stadiumguide.com. 2002
- 8- Unpublished Material of UEFA: "Creating a better future club licensing for european football", 2003.
- 9- Unpublished Material of UEFA: "Documentation on the Licensing procedüre", Criteria laid down by UEFA, as a condition for participation in the

UEFA club competition in the 2002/2003 season, 2001.

10- Williams, J (with Neatrou, s), "A National survey on the new national stadium", SNCCFR, University of leicester, 2002.

پروہشکاه علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی